

НАДІЯ КИР'ЯН:

«Вечірня жінка і ранкова жінка»

Життя і творчість Надії Кир'ян завжди привертають увагу учнівської та студентської молоді, учителів, письменників і журналістів.

Про Надію Володимирівну Кир'ян є інформація в Енциклопедії сучасної України, у Вікіпедії, у збірках, альманахах, журналах, часописах та в різних інтернет-ресурсах.

Сьогодні Н. Кир'ян охоче погодилась дати інтерв'ю для учасників освітнього та профорієнтаційного проєкту «Літня школа» Навчально-наукового інституту інноваційних освітніх технологій Національного авіаційного університету.

Надія Кир'ян – творча особистість, яка постійно працює та веде активне громадське життя.

— *Надіє Володимирівно, яку роль відіграє поезія у Вашому житті?*

Н.К.: Поезія відіграє важливу роль не тільки у житті окремої людини, але в житті всього суспільства. Знаємо вислів про сучасність «Нині багато красивих тіл, але значно менше красивих душ». Саме поезія сприяє тому, щоб ми були не тільки зовні красивими, але й щоб наші душі теж стали красивими. Тільки тоді суспільство буде гармонійно красивим. У мене є такий вірш:

СПІВЧУТТЯ

Найкраще почуття – це співчуття.

Це співчуття і це дарунок Бога.

Допоможи – у цьому сіль життя, –

Якщо комусь потрібна допомога.

В житті добро творити поспішай

*І дякуй Богу за таку нагоду.
До тебе пригорнулася душа –
Оце і є найвища нагорода.
До серця – серце, і в руці – рука,
В житті натхнення вищого немає.
Це музика, жагуча і п'янка,
Це створений в душі куточок раю.
У нім з калюжі небо вирина,
В нім дивина і таїна причастя.
Дві слабкості – в них сила неземна.
А дві біди складаються у щастя.*

**— Ви почали писати вірші з молодшого шкільного віку. Як з'являються
Ваші вірші?**

Н.К.: Почала писати у четвертому класі. Спонукали публікації у тодішній дитячій газеті «Зірка», де серед різної інформації друкували також вірші школярів. Я теж надіслала свій вірш, його опублікували. Сучасній молоді важко в це повірити, але в той час не було мобільних телефонів, однак діти любили спілкуватися. Писали листи звичайною ручкою, надсилали поштою у конвертах. Після публікацій моїх віршів я отримувала багато листів, іноді до 100 на день. Це було дуже цікаво!

А один із моїх раних віршів мені досі подобається.

РІДНЕ

*І синій сум, і синій плач жоржин,
і в сутінках вечірніх синя хата,
немов так мало, але так багато,
що задля цього варто жити і жити.
Там рідні мальви в яблуні вплелись,
і височінь над ними синьо-біла,
моє б навіки серце спорожніло,
якби у ньому ви не прижились.
Коли б не три тополі на межі,*

*та півень, голосистий і тихатий,
та в сутінках вечірніх синя хата,
і синій сум, і синій плач жоржжін.*

Кожен вірш виникає по-різному. Іноді спонукають цікаві факти із власної біографії. Наприклад, брат моєї рідної бабусі Одарки Григорій Ксьонз нині досить відомий художник з народу, особливо серед мистецтвознавців на Полтавщині. Мистецтвознавець із Полтави Сергій Козлов підготував про нього велику книжку, куди входять наукові розвідки та його картини (їх знайдено близько тисячі). Я присвятила йому вірш.

ХУДОЖНИК

Моєму дідові, миргородському художнику Г. Ксьонзу

*Був дядько земний, не вірив в дива,
не міг ні чути, ні говорити.
Він ходив по селах і малював —
і то був єдиний зв'язок зі світом.
Дядько просто й немудро жив,
ходив у старій сорочині потертій,
та над усе у житті дорожив
фарбами і мольбертом.
Легко ішов по дорозі крутій,
не боявся ні сонця, ні зливи.
Дядька впізнавали сільські півні
і на його честь кукурікали галасливо.
Він малював криницю без дна,
жінок із відрами, що її обступали...
І прикипали фарби до полотна,
як дядько до життя, прикипали.
І небо прибігало під самі стріхи,
зацвітало коровами і будяками.
Дивувались сусіди, забувши про лихо,*

*і милувались дядьковими руками.
А він простував через села, рідні й чужі,
не минаючи на шляху ні одного.
А потім тихо заснув, дійшовши межі,
а фарби і пензлі притулились до нього.*

У цьому вірші відображені справжні факти. Григорій Ксьонз у дитячому віці простудився, став глухонімим. Ходив селами Полтавщини, зупинявся в родинях, члени яких хотіли мати «парадний портрет». Він малював, за це його годували. Так і жив. Його спадщину оцінили вже по смерті.

В Україні дуже багато талановитих митців, дуже часто невідомих. Одного разу їхала по житомирській трасі і побачила дивовижну хату – усю «в лелеках». Люди розповіли про свого земляка, а в мене склався вірш.

ЛЕЛЕКИ

*Жив чоловік у селі на привіллі,
хата, над хатою неба глек.
Був як усі. Лиш одне божевілля —
понад усе полюбив лелек.
Птахи у нього жили на хатині,
в іграшках, меблях, піснях і словах.
Він їх ліпив із веселої глини,
з дерева клеїв і малював.
Він їх собі почепив на воротях,
щоб пильнували людського гнізда
лелеченята в червоних чоботях —
і обминала його біда.
В мудрих порад — борода і сивини,
бо не один повчально прорік:
«Їхав би в город... Був би людиною...»
А тут він просто — був чоловік.
Так, як усі, доживав собі віку,*

в поле виходив сіяць, орать...

Був чоловік — і нема чоловіка.

Тільки лелеки на хату летять.

А часом до створення вірша спонукає твір мистецтва (картина). Так, один із моїх найкращих віршів (на мою думку) написаний за зворушливою картиною нашого гореницького художника Володимира Лавренюка.

СТАРА ХАТА

На тин плечима сперлась хата.

Стара, покинута, горбата,

уже оглухла і осліпла,

а все ще тягнеться до світла.

Вже не живе — ще не вмирає,

шукає все ключів од раю

і розстіба свого кожуха,

як б'ють струмки в старечі вуха

і крають небо на шматки

золотопері ластівки.

Їй так ще хочеться летіти

за ластівками в тепле літо,

а на покрівлі як на те

мох так фіалково цвіте!

— *Ваші слова покладені на музику. З ким із композиторів Ви співпрацюєте?*

Н.К.: Нещодавно мала приємну несподіванку. Мій вірш «Ниточка» сподобався композиторці, співачці Маріанні Крамар, вона написала й виконує гарну пісню. Із композиторкою Тетяною Димань ми створили чимало пісень для дошкільного та молодшого шкільного віку, видали й перевидали книжку «Гойдалочка». А також вона написала пісню «Вечірня жінка і ранкова жінка», про яку у передмові сказав добре слово лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка Павло Мовчан та народна артистка

України Леся Горова. Створив пісні на мої слова також композитор, педагог Микола Ведмедеря, які виконують його учні.

Ще мені подобається пісенна творчість Ганни Маковської, дуже люблю нашу пісню «Чиста криниця», яку, крім авторки виконують відомі заслужені артисти Світлана Мирвода та Віктор Кавун.

— У Вас багато перекладів. Розкажіть про Вашого улюбленого іншомовного автора.

Н.К.: Справді, маю чимало книжок перекладів, переважно це дитячі вірші. Перекласти вірш непросто, адже треба зберегти зміст, ритм, римування, а ще авторський стиль. Я переклала не одну збірку талановитого поета Андрія Усачова. Він мені дуже подобається щирістю, неординарністю мислення, у його нібито простеньких дитячих сюжетах є глибокий філософський зміст. Такий вірш.

РАВЛИК

Небо мокло угорі –

Дощ з відра неначе.

Вийшов я і у дворі

Равлика побачив.

Я йому поспівчував:

– Чи не змок ти, друже? –

Він зсередини сказав:

– Зовні ці калюжі...

А в мені – весняні дні,

Ще й співає пташка.

Равлик відповів мені

Так із черепашки.

Я кажу: навколо тьма,

Ти замерзнеш, друже! –

Він у відповідь: – Дарма,

Зовні ці калюжі.

*А в мені усе цвіте,
Бабки скрізь літають,
Тепле літо золоте,
Сонечко сіяє!
– Що ж сиди собі, – сказав
Равлику чудному.
Попрощався і пішов
Я собі додому.
Доц закінчився. Брудні
Висохли калюжі.
А всередині в мені
Мокро й темно дуже.*

Або ще такий вірш.

ГНОМ І ЗОРЯ

*Край річки будинок стояв дивовижний
І мешкав там гномик, чарівний і ніжний.
В його бороді проживала Зоря,
І гному не треба було ліхтаря.
І мала Зоря та невимовну силу,
В будинку вона, наче сонце, світила,
І пічку топила, і кашу варила,
І гному малому казки говорила...
Наш гномик захоплено бороду чухав,
Коли ті казки з насолодою слухав.
Зоря в їжі мала маленьку потребу,
Вночі ж відлітала гуляти на небо.
Роки і віки їм так добре жилосьь...
Та кінчилось борошно в домі. І ось
Залишив наш гномик улюблену пічку
По борошно вирушив в місто за річку.*

*А в місті борід не носили і всюди
Сміялися з нього здивовані люди.
– Опудало! Кожен йому говорив.
І гномик злякався. І бороду збрив.
Будо йому, певно, незвично і гірко,
Бо зразу ж його закотилася Зірка.
Край річки тепер вже звичайна хатина.
В ній мешкає гном. Тільки вже не чарівний.
Зросла борода. Але що йому з того?
Зоря не вернулася більше до нього.*

Про що цей вірш? А про те, що не можна зраджувати друзів і себе, треба берегти свою Зірочку, хоч що б там казали інші. Отакий непростий і цікавий поет Андрій Усаачов.

— Довгий час Ви працювали редактором у Національному видавництві дитячої літератури «Веселка» та у часописі «Слово Просвіти». Що Вам найбільше запам'яталося під час журналістської роботи?

Н.К.: У «Веселці» я працювала близько 13 років, у «Слові Просвіти» майже 10 років. Видавництво «Веселка» і колектив були чудові. Шкода, що воно не втрималося на життєвих хвилях. Директором був відомий письменник, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка Ярема Гоян, головним редактором – лауреат літературної премії імені Лесі Українки Василь Василяшко, художнім редактором Микола Пшінка. Познайомилася я під час роботи з чудовими письменниками, які там друкувалися. Це золоті імена. Серед них Всеволод Нестайко, шедевр якого «Тореадори з Васюківки» входить до найкращих дитячих книжок світу, Микола Вінграновський, Тамара Коломієць, Анатолій Костецький та багато інших. А тиражі! Тоді стандартний тираж поетичної дитячої книжки був 108 тисяч примірників, такий тираж моєї тодішньої збірки «Чому вусатий колосок?» А казки виходили півмільйонним накладом. Таке тепер нікому й не сниться. На жаль.

З приємністю згадую і роботу в тижневику «Слово Просвіти». Головним редактором була відома письменниця Любов Голота, шеф-редактором – Павло Мовчан. А авторами та передплатниками були просвітяни з усієї України, з багатьма з яких пощастило познайомитися. Це люди освічені, патріотичні, інтелігентні, які з усією душею і талантом працюють на добробут України. На жаль, так історично склалося, що громадська організація «Просвіта» має широку популярність та високий авторитет на Західній Україні (Львівщина, Івано-Франківщина, Тернопільщина). На решті території держави про неї знають недостатньо, а вона заслуговує на пошану.

— У травні 2020 року у видавництві Ліра-К у Вас вийшло публіцистичне видання «Час Героїв: інтерв'ю з учасниками подій часів Революції Гідності та війни на Донеччині». Що спонукало Вас до написання та видання цієї книжки?

Н.К.: Насправді ця книжка – переважно результат моєї роботи у «Слові Просвіти». Ще тоді мені пощастило зустріти багатьох патріотів-героїв, які своє подвижництво вважають звичайною працею, необхідною для держави. Просто ті інтерв'ю виходили по одному, через значний період часу. Коли я їх зібрала до купи, це вражає. У нас чудові, розумні пасіонарні люди. Маючи таких, держава просто приречена на розквіт, на те, щоб Україна зайняла гідне місце у світі. І так буде!

— Навчальний науковий інститут інноваційних освітніх технологій у режимі онлайн проводить «Літню школу» для учнів 9-11 класів та абітурієнтів НАУ. Які Ваші побажання майбутнім студентам, щообирають вищий навчальний заклад?

Н.К.: У Київському НАУ щойно підвели підсумки дуже гарного заходу – Всеукраїнського конкурсу дитячої поетичної творчості «Білий голуб». Участь узяли учні 5-11 класів та студенти з багатьох областей України. Надзвичайно приємно, що активну участь в організації конкурсу взяли викладачі та керівництво НАУ: ректор Володимир Ісаєнко, проректор Артур Гудманян, професор Юрій Тесля, доцент Леся Хоменко-Семенова, професор,

директор Інституту Наталія Муранова, директор Центру допрофесійної підготовки Тетяна Петровська та весь колектив Навчально-наукового інституту інноваційних освітніх технологій. Бажаю слухачам «Літньої школи» гарно попрацювати, добре відпочити, набратися енергії, сил та здоров'я та вступити у цей прекрасний заклад, де створюють усі умови для гармонійного розвитку людини.

*Розмову вела Тетяна Петровська,
директор Центру допрофесійної підготовки ННІОТ НАУ*